

مطالبی پیرامون قصور پزشکی

قصور پزشکی و راه کارهای کاهش شکایت از
پزشکان

دکتر سید امیر حسین مهدوی

متخصص پزشکی قانونی

عضو هیئت علمی سازمان پزشکی قانونی

- در تمامی مواردی که بیمار با نتیجه ای نامطلوب یا غیرمنتظره روبرو شود امکان شکایت از پزشک تحت عنوان قصور پزشکی وجود دارد.

- قصور پزشکی به معنای نقض معیارهای استاندارد مراقبت و درمان می باشد.

- با این تعبیر عبارت قصور پزشکی یک واژه مبهم به نظر می رسد چراکه حد فاصل بین مراقبتهای مناسب و معقول و قصور پزشکی واضح و روشن نمی باشد.

برای اثبات ادعای شاکی یک متخصص متبحر، بی طرف و مجرب بایستی مشخص نماید

- اولا پزشک معالج، استاندارد مراقبت و درمان را رعایت ننموده

و

- ثانیا این کوتاهی منجر به خسارت بیمار گردیده است.

مسئولیت

مسئولیت در لغت به معنی ضمان، تعهد و مؤظف بودن به انجام کاری است و در امور پزشکی بالطبع منظور اقدامات تشخیصی و درمانی می باشد.

شرایط تحقق مسئولیت پزشکی

- وجود خطا
- تحقق خسارت
- رابطه علیت بین خطای ارتكابی و خسارت وارده

انواع مسئولیت قانونی پزشک

۱- مسئولیت حقوقی (مدنی)

۲- مسئولیت کیفری (جزایی)

۳- مسئولیت حقوقی و کیفری

مسئولیت حقوقی

در مورد خسارت مالی یا جسمی افراد بدنبال قصور پزشکی است و البته تحت پوشش بیمه قرار می گیرد.

ماده یک قانون مسئولیت مدنی:

هر کس بدون مجوز قانونی عمداً یا در نتیجه بی احتیاطی به جان و یا سلامتی یا مال یا آزادی یا حیثیت یا شهرت تجاری یا به هر حق دیگری که به موجب قانون برای افراد ایجاد گردیده لطمه ای وارد نماید که موجب ضرر مادی یا معنوی دیگر شود مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود می باشد.

مسئولیت کیفری:

در مورد آن دسته از جرایم پزشکی می‌باشد که در قانون مجازات اسلامی برای ارتکاب به آنها مجازات در نظر گرفته شده، مانند ارتکاب به سقط جنین جنایی و صدور گواهی خلاف واقع و تحت پوشش بیمه قرار نمی‌گیرد.

در صورت رعایت موازین فنی ، علمی و نظامات دولتی و با وجود رضایت بیمار اعمال پزشکی مستوجب مجازات نبوده و یا به عبارتی جرم نبوده و مسئولیت کیفری متوجه پزشک نمی باشد و ضمان منتفی خواهد بود.

ماده ۱۵۸ قانون مجازات اسلامی

علاوه بر موارد مذکور در مواد قبل، ارتکاب رفتاری که طبق قانون جرم محسوب می شود، در موارد زیر قابل مجازات نیست:

ج- هر نوع عمل جراحی یا طبی مشروع که با رضایت شخص یا اولیاء یا سرپرستان یا نمایندگان قانونی وی و رعایت موازین فنی و علمی و نظامات دولتی انجام می شود. در موارد فوری اخذ رضایت ضروری نیست.

ماده ۴۹۵ -

هرگاه پزشک در معالجاتی که انجام میدهد موجب تلف یا صدمه بدنی گردد، ضامن دیه است مگر آنکه عمل او مطابق مقررات پزشکی و موازین فنی باشد یا این که قبل از معالجه برائت گرفته باشد و مرتکب تقصیری هم نشود و چنانچه أخذ برائت از مریض به دلیل نابالغ یا مجنون بودن او، معتبر نباشد و یا تحصیل برائت از او به دلیل بیهوشی و مانند آن ممکن نگردد، برائت از ولی مریض تحصیل می شود.

تبصره ۱- در صورت عدم قصور یا تقصیر پزشک در علم و عمل برای وی ضمان وجود ندارد هرچند برائت أخذ نکرده باشد.

تقسیم بندی خطاهای پزشکی از نظر ق.م.ا.

- بی مبالاتی
- بی احتیاطی

ماده ۱۴۵ -

تحقق جرائم غیر عمدی، منوط به احراز تقصیر مرتکب است.....

تبصره - تقصیر اعم از بی احتیاطی و بی مبالاتی است. مسامحه، غفلت، عدم مهارت و عدم رعایت نظامات دولتی و مانند آنها، حسب مورد، از مصادیق بی احتیاطی یا بی مبالاتی محسوب می شود.

بی احتیاطی

بی احتیاط کسی است که بدون توجه به نتایج عملی که **عرفاً قابل پیش بینی** است اقدام به انجام کاری کند که **نباید** انجام میگرفته اما در اثر سهل انگاری انجام شده و منجر به وقوع جرمی شده است.

ضابطه تشخیص بی احتیاطی عرف است و در صورتی که موضوع تخصصی باشد عرف خبرگان و اهل فن و نظریه کارشناس، معتبر خواهد بود.

نمونه هایی از بی احتیاطی

- جا گذاشتن گاز و وسایل جراحی در شکم
- تزریق وریدی دارویی که باید عضلانی تزریق می شده
- استفاده از وسایل غیر استریل
- خارج کردن جوانه دندان دائمی حین کشیدن دندان شیری

بی مبالاتی

قانونگذار انجام اموری را پیش بینی و توصیه کرده است و فرد سهل انگار با عدم انجام آن دچار خطای بی مبالاتی می گردد .

بی مبالاتی مهمتر از بی احتیاطی و شدیدترین نوع خطاست .

عدم انجام آزمایشهای لازم و معمول قبل از عمل و مواردی از این قبیل مصادیق بارز بی مبالاتی است.

ماده ۲۹۵ قانون مجازات اسلامی

هرگاه کسی فعلی که انجام آن را برعهده گرفته یا **وظیفه خاصی** را که **قانون** برعهده او گذاشته است، **ترک کند** و به سبب آن، **جنایتی** واقع شود، چنانچه **توانایی** انجام آن فعل را داشته باشد **جنایت** حاصل به او **مستند** می شود و حسب مورد عمدی، شبه عمدی، یا خطای محض است، مانند این که مادر یا دایه ای که شیر دادن را برعهده گرفته است، کودک را شیر ندهد یا **پزشک یا پرستار وظیفه قانونی خود را ترک کند.**

ماده ۲ قانون مجازات اسلامی

هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می شود.

عدم مهارت

یعنی نداشتن تبحر علمی یا عملی لازم برای انجام اقدامی ویژه، به عبارت دیگر به این معنا که در یک مرحله حساس نیاز به انجام اقدامی باشد که جز با مهارت خاص و تبحر کافی پزشک معالج نتواند بیمار نیازمند را از مهلکه نجات دهد.

عدم رعایت نظامات دولتی

نظامات دولتی به هر قانون، مصوبه، آئین نامه، بخشنامه و دستورالعملی که جهت رسیدن به هدف خاصی از طرف قانونگذار یا مقامات صلاحیت دار وضع و برقرار می گردد اطلاق می شود.

در مورد کادر درمان، شامل مقررات، دستورالعمل ها، آئین نامه و بخشنامه هایی است که توسط سازمان نظام پزشکی، وزارت بهداشت و دانشگاههای علوم پزشکی ابلاغ می گردد.

برای تشخیص این نوع قصور و خطا عرف معیار نیست .

نمونه هایی از عدم رعایت نظامات دولتی

- عدم ارسال نسوج خارج شده از بدن بعد از جراحی برای پاتولوژی

- عدم پذیرش بیمار اورژانس

چرا امروزه آمار شکایت از پزشکان در ارتباط با قصور پزشکی زیاد شده است

اولین دلیل

افزایش آگاهی بیماران

امروزه با راهنمایی پزشکان، وکلا، نشریات و صداوسیما مردم نسبت به حقوق خود آشنا گردیده و متأسفانه برخی نیز به تحریک غیراخلاقی سایر همکاران پزشک، به شکایت روی می آورند.

حتی در این خصوص در سایر کشورها بیماران آموزش دیده و شانس موفقیت خود را در دادرسی و با مطالعه پیش بینی می نمایند.

دومین دلیل تغییر نگرش به پزشکان

بدون تردید نگرش مردم نسبت به پزشکان تغییر یافته و بخشی از جامعه اعتماد خود را نسبت به کادر پزشکی تا حدود زیادی از دست داده است.

بسیاری از مردم به کادر پزشکی اعتماد نداشته و تصور می کنند که این گروه از جامعه به پول توجه زیادی نشان می دهند.

سومین دلیل

بسیاری دیگر معتقدند پزشکان توضیحات کافی به بیمار نداده و یا وقت کافی برای وی صرف نمی کنند.

چهارمین دلیل

افزایش سالانه هزینه مراقبت های پزشکی محرکی برای طرح شکایت است.

پنجمین دلیل

با پیشرفت روز افزون علم پزشکی درزمینه های تشخیصی و درمانی **انتظار بیماران** بالارفته و هرنتیجه گیری غلط را ناشی از خطای پزشک میدانند.

ششمین دلیل

سوء رفتار پزشکان معالج و سایر کادر درمان با بیمار یا همراهان بیمار

هفتمین دلیل

اشکال درآموزش پزشکان در دانشکده پزشکی و **عدم تبحر** گروهی از پزشکان

هشتمین دلیل

عدم آگاهی پزشکان از موازین قانونی و حقوقی

یک پزشک به هیچ وجه درد اداری قصور پزشکی پیروز نمی شود چرا که :

اداری قضایی اغلب طولانی و زمانبر است و ذهن پزشک را برای ماهها مشغول نموده و علاوه بر خسارت مالی تحت فشار روانی و اضطراب قرار گرفته و وجهه عمومی و شغلی وی نیز آسیب می بیند.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
صَدَقَ وَعْدَهُ
وَعَزَّزَ الْقَوْلَ لَئِيْلَ
الْمُنْكَرِ
الَّذِي يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ
وَلَهُ
يَوْمَ الدِّينِ
الْحُكْمُ
وَاللَّهُ
عَلِيمٌ
غَدِيرٌ

